

TAMPEREEN YLIOPISTO
TAMPEREEN ALUEEN IHMISTIETEIDEN
EETTINEN TOIMIKUNTA

Kokouspöytäkirja
23.4.2018

Kokousaika ma 23.4.2018, klo 10.00–12.35

Kokouspaikka: Kahveri, päätalo

Läsnä: Uusi-Rasi (pj.), Haaparanta, Huttunen, Kylliäinen, Serola, Kujala, Nikunen, Huttunen, Ikonen, Kukkonen, Lilja, Eilo (siht.)

1. Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen sekä edellisen kokouksen pöytäkirjan tarkastaminen: avattiin, todettiin ja tarkastettiin/hyväksyttiin.

2. Ilmoitusasiat/ Toimikunnan rooli: Toimikunnan puheenjohtaja ja sihteeri:

-Ei tutkimuslupa-asioita: tutkimusluvan myöntää joko rekisterinpitäjä tai organisaatio tai muu taho, jonka toimintaa tutkitaan ja kun kohteena on toiminta, jonka tutkiminen vaatii erillisen luvan ao. taholta.

-Ei hallinnollisia päätöksiä tekevä elin (kyseessä lausuntopyyntö ei hakemus)

-Ei käsittele tutkijoiden välisiä sopimuksia tutkimusaineistoon liittyen: ei päätä sopimusten sisällöstä ja sopimusten pätevydestä eikä tutkimusaineiston omistajuudesta eikä tekijänoikeuksista, vrt. aineistonhallintasuunnitelma/Tietoarkiston malli

-Tietoarkiston rooli aineiston hallinnoijana tutkijoiden välisten sopimusten mukaisesti

-Eettisen toimikunnan rooli lausunnonantajana: antaa lausunnon lausunnonpyytäjälle (ei hakemusten lähettäjälle) TENKin ohjeiden perusteella: arvioidaan tutkimuksen eettistä hyväksyttävyyttä eettisten periaatteiden näkökulmasta: vahingoittamisen kieltö (henkinen ja fyysinen koskemattomuus erityisesti), itsemääräämisoikeus (osallistuuko

tutkimukseen/suostumuksen periaate) ja yksityisyyden suoja (yksityisyyden takaaminen, erityisesti tietosuoja, rekisteriseloste)

-Tutkimusaineistokysely (moodlessa muun aineiston mukana)

-Tampereen yliopiston uusi tutkimusetiikan yliopistonlehtori, FT Kristina Rolin esittäytyy toimikunnassa: Rolin kertoi taustastaan. Hän toimii tutkimusetiikan yliopistonlehtorina. Hänen opetuksensa painottuu jatko-opiskelijoiden opetukseen ja hän toimii myös tukihenkilönä hyvän tieteellisen käytännön loukkausasioissa.

Merkittiin tiedoksi.

3. Tampereen yliopiston tietosuojavastaava (tietosuojatyöryhmä T3), informaatio-oikeuden asiantuntija Jukka Tuomela: EU:n tietosuoja-asetus ja tuleva kansallinen tietosuojalaki (joka siis korvaa vielä voimassa olevan henkilötietolain): Jukka Tuomela esitteli tulevaa tietosuojalakia, joka korvaa henkilötietolain. Hän käsitteli myös EU:n tietosuoja-asetuksen suhdetta tulevaan lakiin. Tuomelan esitys jaettiin toimikunnan jäsenille.

4.Lausuntopyyntö 14/2018: “Israelia ja miehitettyä Palestiinan aluetta koskeva tutkimus” (väitöskirjatutkija, Bram de Smet, rauhan ja konfliktin tutkimus, TAPRI, Tampereen rauhan- ja konfliktintutkimuskeskus, yhteiskuntatieteiden tiedekunta, TAPRI)

Statement 23/2018 on the request for statement 14/2018: ”Statement request to the committee (no name) (Ph.D. student Bram de Smet, peace and research conflict studies, the faculty of humanities and social sciences)

The committee’s statement: The Ethics Committee in the Tampere region has studied the research plan in its meeting held on 23 April 2018. The committee requests you to give the following clarifications:

- More specific recital concerning the time of beginning of the study information
- What are the grounds for your statement request, why are you asking the statement concerning the study; please look at the link when you

are entitled to request for the statement:

<http://www.uta.fi/index.php/en/research/tutkimuksen-etiikka/does-my-study-require-ethical-review> The committee would also need a specific information concerning the ethical review: is there a possibility that the objects of the study (the persons who are interviewed) may get into a trouble or does/or may an interview by the researcher cause mental harm to the persons?

- Do you need research permissions (because the committee's statement is only a statement, not research permission)? where do you get the permissions?
- In your statement request it is mentioned another university too. What is its role in this study?

You can send your clarifications by email to the secretary of the committee: Heikki.Eilo@uta.fi. The clarifications are checked by the chair of the committee, the committee's member who is officially presenting the case in the committee and the secretary of the committee.

5. Lausuntopyyntö 15/2018: ”Asiakkaan kokemus kuntoutustoiminnasta ja hyvinvoinnin muutoksesta laitospäihdekuntoutuksen aikana ja seurannassa –tutkimushanke/MUUTOS-hanke (dosentti Katja Kuusisto, sosiaalityö, yhteiskuntatieteiden tiedekunta)

Lausuntopyyntö on käsittelyssä toimikunnassa nyt toisen kerran!

Toimikunnan lausunto: Toimikunta on käsitellyt lausuntopyynnön kokouksessaan 23.4.2018. Pyydetty selvitykset ovat asianmukaisia ja tutkimussuunnitelma on kunnossa. Toimikunta pyytää vielä selvityksen lyhyesti seuraavista:

- Miksi suostumuslomakkeessa kysytään henkilötunnusta ja mihin sitä tarvitaan, vaikka tutkimukseen osallistuvien osalta on käytössä tunnistenumero?
- Rekisteriselosteen kohdat 9 ja 10 ovat ristiriidassa keskenään. Kohdassa 9 todetaan, että tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa. Kohdassa 10 puolestaan todetaan, että tutkimusrekisteri arkistoidaan tunnistetiedoin.

Selonteko edellä mainituista pyydetään lähettämään toimikunnan sihteerille toimikunnan puheenjohtajan, esittelijän ja sihteerin tarkistusta varten (heikki.eilo@uta.fi).

6. Lausuntopyyntö 16/2018: ”Kuuluva ääni –tutkimushanke” (monitieteinen tutkimushanke/hankkeen johtaja, dosentti Leena Rantala, tutkija Nelly Penttilä/logopedia, musiikintutkimus, vuorovaikutteinen teknologia, psykologia ja TTYstä signaalinkäsittely ja TAMK: musiikinkoulutus) Tutkijat antaneet selvityksen. Lausuntoa pyydetään koko tutkimukselle! Lausuntopyyntö on ollut käsiteltävänä toimikunnassa maaliskuussa

Toimikunnan lausunto: Toimikunta on käsitellyt lausuntopyynnön kokouksessaan 23.4.2018. Toimikunta antaa puoltavan lausunnon. Ei eettisiä ongelmia. Tutkimus voidaan toteuttaa tutkimussuunnitelman mukaisesti.

7. Lausuntopyyntö 17/2018: ”Saavutettava selkokieli – kehitysvammaiset henkilöt selkokielen käyttäjäryhmänä” (väitöskirjatutkija Idastina Valtasalmi, suomen kieli, viestintätieteiden tiedekunta)

Toimikunnan lausunto: Toimikunta katsoo, ettei se voi antaa lausuntoa vielä tässä vaiheessa, sillä tutkimussuunnitelmasta ei käy vielä selville tarkasti tutkimuksen toteuttaminen. Lausuntopyyntö kannattaa pyytää myöhemmin, kuitenkin ehdottomasti ennen tutkimuksen alkamista.

8. Lausuntopyyntö 18/2018: ”Lapsuudessa polioon sairastuneiden ja heidän sisarustensa kokemuksia sairastumisesta ja hoidoista sekä näiden vaikutuksesta perheeseen 1950- ja 1960 –lukujen Suomessa” (TtT, post doc –tutkija, yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Tampereen yliopisto)

Toimikunnan lausunto: Toimikunta on käsitellyt lausuntopyyntönne kokouksessaan 23.4.2018. Toimikunta pyytää seuraavat selvitykset:

- Suostumuslomakkeessa on hieman epäselvyyttä, pyydetäänkö suostumusta osallistua tutkimukseen vai suostumusta tutkimusaineiston arkistointiin. Toimikunta ehdottaa, että suostumuslomakkeessa mainitaan ensin tuo 1. suostumus osallistua tutkimukseen ja 2. suostumus tutkimusaineiston arkistointiin.
- Rekisteriselosteen kohdassa 10 todetaan (rasti ruutuun), että tutkimusrekisteri hävitetään ja myös (rasti ruutuun), että tutkimusrekisteri arkistoidaan. Pyydetään selvennys edellä mainitun osalta.
- Toimikunta katsoo myös, että tiedotteesta olisi aiheellista muotoilla toisin kohta ”on tärkeää, että osallistutte tutkimukseen...”. Toteamus voidaan kokea painostavaksi.
- Eettinen arviointiosuus on ansiokas. TENKin ohjeistus vuodelta 2012 on mainittu ensin yleisenä eettisenä ohjeistuksena. Tutkimukseen osallistuvien itsemääräämisoikeus yms. on määritelty myös eettisessä arvioinnissa. Ihmistieteiden eettiseen ennakoarviointiin liittyvät eettiset periaatteet liittyvät kuitenkin TENKin ns. HYMY-ohjeistukseen vuodelta 2009 eikä ns. HTK-ohjeeseen (2012), joten viittaus/lähteeksi tulisi korjata tältä osin esim. TENK 2009, jolloin tutkijan eettinen arviointi ei viittaa väärään ohjeistukseen.

Selvityksen edellä mainitusta voi lähettää toimikunnan sihteerille toimikunnan puheenjohtajan, esittelijän ja sihteerin tarkistusta varten (heikki.eilo@uta.fi).

9. Lausuntopyyntö 19/2018: ” ”Turre ja Toivoset 2.0 – varustelusta vuorovaikutukseen” (professori Veikko Surakka, ihmisläheinen teknologia, viestintätieteiden tiedekunta)

Salassapito

10. Muut asiat: Todettiin, että kehittämisspäällikkö, dosentti Arja Kuula-Luumin esitys open access ja open data –teemasta on toukokuun kokouksessa.

Muistion vakuudeksi

Puheenjohtaja

Kirsti Uusi-Rasi

Sihteeri

Heikki Eilo